

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	Stredná priemyselná škola strojnícka, Komenského 2 Košice
4. Názov projektu	Rozvíjanie gramotnosti – v praxi cesta k úspešnosti
5. Kód projektu ITMS2014+	312011AGT4
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub matematickej a prírodovednej gramotnosti
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	17.6.2021
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	104
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Daniela Pastírová, Ivana Cehlárová
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	http://priemyslovka.sk/pedagogicke-kluby/

11. Manažérske zhrnutie:

krátka anotácia, kľúčové slová

- Vývin osobnosti učiteľa a jeho problémy
- Psychológia osobnosti učiteľa
- Pedagogické majstrovstvo

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

1. Vývin osobnosti učiteľa a jeho problémy

Ku skúmaniu učiteľovej osobnosti môžeme pristupovať z rôznych hľadísk. V pedagogickej psychológii sa uplatňujú najmä 2 základné prístupy, a to normatívny a analytický /empirický/.

PRÍSTUPY K UČITEĽOVEJ OSOBNOSTI NORMATÍVNY

je taký, ktorého cieľom je určiť aký učiteľ by mal byť, aké by mal mať predpoklady a vlastnosti, ak má dosahovať úspechy vo výchovno-vzdelávacej práci. Pri uplatňovaní tohto prístupu sa používa deduktívna metóda, ktorou sa určuje ideálny obraz učiteľa – vychovávateľa, ku ktorému by sa mal každý učiteľ priblížiť maximálne. Ďalej sa tu používa aj historická metóda, uplatnením ktorej sa stanovuje učiteľ s vlastnosťami, ktoré sa v priebehu dejín pokladali rôznymi pedagógmi za žiadúce. Vyzdvihujú sa tu teda požiadavky na učiteľovu osobnosť.

ANALYTICKÝ – EMPIRICKÝ PRÍSTUP

je taký, ktorého cieľom je určiť aké vlastnosti má v skutočnosti učiteľ. Pri uplatňovaní tohto prístupu sa používa indukčná metóda. Jednou z najčastejších podôb uplatnenia tohto prístupu a tejto metódy je analýza výpovedí žiakov o svojich učiteľoch, ktoré obsahujú charakteristiky kladných, ale aj záporných /skutočných/ vlastností učiteľa.

VYTVÁRANIE UČITEĽOVEJ OSOBNOSTI PREDPOKLADY VYTVÁRANIA UČITEĽOVEJ

OSOBNOSTI Od uchádzačov o učiteľstvo treba vyžadovať isté pedagogické vlohy, pedagog. schopnosti a nadanie. Pedagog. schopnosťami a nadaním nazývame súhrn vlastností osobnosti, ktoré podmieňujú úspechy vo výchovno-vzdelávacej práci. K takým vlastnostiam patrí najmä láska k deťom, sklon učiť, sklon zaoberať sa deťmi a túžba stať sa ich vychovávateľom.

PROCES UTVÁRANIA UČITEĽOVEJ OSOBNOSTI

Učiteľova osobnosť sa formuje už počas prípravy na učiteľské povolanie, ale najmä v priebehu vlastnej učiteľskej praxe. Učiteľovu osobnosť možno teda jedným spôsobom vytvárať, jedným je plodom seba výchovy, dlhodobej a cieľavedomej práce na sebe samom. Počas vysokoškolskej prípravy si má kandidát učiteľstva nie len osvojiť poznatky, odborné i pedagogické vedomosti a spôsobilosti, ale má si vypestovať aj potrebu ďalšieho seba vzdelávania. Má to robiť v presvedčení, že sa u neho vyskytuje potreba sústavného ďalšieho rastu, rozvíjania a zdokonaľovania. Budúci učiteľ sa má naučiť aj to, ako sa správne seba vzdelávať. K tomu okrem iného potrebuje aj informácie o rôznych časopisoch, ktoré by mal vo svojej praxi používať; informácie o pedagogických knižniciach a spôsobe získavania literatúry; o sústave ďalšieho vzdelávania učiteľov. Učiteľskú osobnosť má v sebe formovať už počas VŠ štúdia osvojením si vlastností, ktoré sú podmienkou učiteľovej práce.

Jednou z najvýznamnejších úloh prípravy na učiteľstvo je vypestovať v sebe kladný, zanietený vzťah a lásku k učiteľskému povolaniu. úspešnosť sebaformovania učiteľovej osobnosti závisí najmä od schopnosti a sklonu zamýšľať sa nad svojou pedagogickou prácou, analyzovať ju, vidieť v nej klady ale aj nedostatky, vedieť zovšeobecniť vlastnú skúsenosť a tvorivo využívať skúsenosť /teoretickú aj praktickú/ iných pedagógov. Mladý učiteľ má čo najskôr prejavíť úsilie o riešenie výchovných a vyučovacích situácií. Čím skôr prejde od napodobňovania iných pedagógov k vlastnej tvorivej práci, tým rýchlejšie si osvojí pedagogické majstrovstvo. Pedagogickým majstrovstvom nazývame takú pedagogickú prácu, pri ktorej učiteľ dosahuje vynikajúce výchovno-vzdelávacie výsledky pri tvorivom uplatňovaní pedagogického taktu v prístupe k žiakom; uplatňovaní najpokrokovejších poznatkov a skúseností; dodržiavaní zásad duševnej hygieny.

2. Psychológia osobnosti učiteľa

V pedagogickej aj psychologickej praxi sa stretáme s viacerými typológiami učiteľov. Záleží najmä od toho, z akých kritérií jednotliví autori vychádzajú. DORINGOVA typológia

IDEOVÝ /náboženský/ typ = charakterizuje ho pocit vnútornej nevyhnutnosti každá svoj krok posudzovať z hľadiska zmyslu života. Je príliš vážny, uzavretý, bez zmyslu pre humor. Nemá dar priblížiť sa k žiakom a porozumieť im. Žiakov chce vychovávať podľa vlastných predstáv, čím sa im často odsudzuje.

ESTETICKÝ typ = charakterizuje prevaha iracionálneho /fantázie a citu/ nad racionálnym /myslením/ v konaní.

SOCIÁLNY typ = charakterizuje ho sympatia a neobmedzovanie sa iba na jednotlivcov alebo na skupiny, ale svoju pozornosť upriamuje na celú triedu, teda na všetkých žiakov. Jeho základným úsilím je vychovať spoločensky aktívnych ľudí. Žiaci ho majú občas radi a vážia si ho.

TEORETICKÝ typ = záujem najmä o teoretické poznatky vo vyučovaní viac ako o samotného žiaka. Nechce žiaka ani poznať a porozumieť mu.

EKONOMICKÝ typ = charakterizuje ho úsilie s minimálnym vynaložením síl dosiahnuť u žiakov maximálne výsledky. Rád vedie žiakov k samostatnej práci.

MOCENSKÝ typ = tendencia presadzovať vlastnú osobnosť. Riadi sa skôr úsilím uplatniť sa, vyniknúť, presadiť svoje názory. Často nespravodlivo karhá a trestá. S uspokojením prežíva ak sa ho žiaci boja. LUKOVA typológia

Typ **BEZPROSTREDNE REPRODUKTÍVNY** koná v nových, nečakaných situáciách bez premyslenia, ale inštinktívne správne a pohotovo. Až neskôr sa snaží svoje rozhodnutie zdôvodniť. Tento typ nevedie žiakov k tvorivosti. Typ

BEZPROSTREDNE PRODUKTÍVNY je pohotový a istejší; vo svojej práci je úspešný Typ **REFLEXÍVNE REPRODUKTÍVNY** nevie tvorivo využívať svoje vedomosti; je nesamostatný a neistý, najmä v nových situáciách. Pedagogickú činnosť pokladá za ťažkú a vo svojich pedagogických rozhodnutiach sa často mýli. Typ

REFLEXÍVNE PRODUKTÍVNY nedokáže v pedagogických situáciách adekvátne reagovať, pretože žiakom nerozumie, nechápe ich zvláštnosti a potreby. **VORWICKELOVA** typológia

STRIKTNE VECNÝ typ = jednostranný pohľad na skúšobnú látku, ktorú sa usiluje čo najstarostlivejšie didakticky spracovať a podať. Máva zbožnú úctu k učebnici a najradšej by ju „presadil do hláv žiakov“. Nenúti žiakov k samotnému mysleniu.

ODUŠEVNENE VECNÝ typ = učivo analyzuje. Jeho výklady sú iba logickou činnosťou. Najradšej sa obracia na skupinu „chápajúcich“, s ktorými pracuje. Ostatní žiaci sú mu množstvom, s ktorými sa neoplatí pracovať. **NAIVNE OSOBNÝ typ** = vo výbere učiva, v jeho podaní i voči žiakom si počína podstatne benevolentnejšie. Najsilnejším faktorom je u nich cit. Je nestály v úsudkoch aj vo výkonoch, robí časté prehmaty, ktoré potom napráva. Rozhoduje skôr srdcom ako triezvou úvahou.

UVEDOMENE OSOBNÝ typ = charakterizuje ho jednota intelektuálneho a vôľového zacielenia; u žiakov býva obľúbený.

CASELMANNOVA typológia Podľa toho či sa učiteľ vo svojej pedagogickej práci orientuje viac na učenie, učebný predmet alebo na žiakov:

LOGOTROP = pozornosť na učebný predmet; dôraz kladie na vzdelávanie, vštepovanie teoretických vedomostí, teoretické poznanie **PAJDOTROP** = pozornosť na žiaka, jeho psychický rozvoj, utváranie a formovanie. Podľa pedagogických prístupov: A

UTORITATÍVNY typ = chce všetko do najmenších podrobností riadiť, všetko musí byť podľa jeho pokynov. Často mu chýba zmysel pre humor, spravodlivosť a láskavosť k žiakom.

SOCIÁLNY typ = tendencia ponechávať väčšiu voľnosť žiakom. Nechce vládnuť a nariadovať, ale jeho úsilím je prebúdzajúť u žiakov samostatnosť a zodpovednosť. Žiakom je skôr priateľom. Ak má slabšiu povahu a nie je na náležitej odbornej úrovni, má spravidla ťažkosti s disciplínou.

VEDECKO-SYSTEMATICKÝ typ = racionálny a systematický postup na vyučovacej hodine. Schopnosť správne vysvetľovať, krok za krokom vyvodzovať jedno z druhého bez preskokov a nejasností. Ľahko ho rozumejú i slabší žiaci. **UMELECKÝ typ** = príznačná je pre neho „intuícia“ pri prenikaní do učiva a silne rozvinutá predstavivosť. Charakterizuje ho názornosť vysvetľovania.

PRAKTICKÝ typ = osobitné organizačné schopnosti. Pre ťažko vysvetliteľné, pochopiteľné učivo máva vždy po ruke nejaký príklad, pomôcky, príslovia apod., čím napomáha jeho pochopeniu a zapamätaniu. Rozvíja najmä praktické myslenie u žiakov.

PAVLOVSKÁ typológia

učiteľ SANGVINIK = má v sebe najviac predpokladov na rozvoj tých vlastností, ktoré v nemalej miere podmieňujú úspechy vo výchovno-vzdelávacej práci učiteľ

CHOLERIK = sklon rázne vystupovať, byť náležite prísny, mať presvedčivé a vyhranené názory. Takýto učiteľ sa môže stať napr. až príliš panovačným a potláčať individualitu žiakov. Takisto môže rýchlo „vybuchnúť“ a tieto výbuchy hnevu pôsobia neraz nepriaznivo na nerv. sústavu žiakov, ktorí sú viac bojazlivejší a ustrašenejší voči takému to učiteľovi. Žiaci sa ho zvyčajne boja, trasú sa pred hodinou a mávajú strach a trému pred odpovedaním. Často je pre nich typická nervózna netrpezlivosť, ktorá sa prejavuje najmä pred skúšaním. učiteľ

FLEGMATIK = na žiakov blahodarne pôsobí jeho pokojnosť a rozvaha. Sklon k pohodliu a ľahostajnosti učiteľa tohto temperamentu môže však viesť k prehliadnutiu mnohých „malých“ chýb a nedostatkov v učení sa a správaní žiakov, ktoré sa týmto upevňujú a škodlivo pôsobia na ich ďalší vývin, najmä disciplinovanosť a svedomitú plnenie školských povinností. Škodlivo môže vplývať aj nerozhodnosť, ktorá je často typickou vlastnosťou učiteľov flegmatického typu. V učebnej práci učiteľov flegmatikov sa môže prejaviť šablónovitosť, monotónnosť a jednotvárnosť, ktorá žiakov nudí a ubíja. učiteľ

MELANCHOLIK = má obyč. „psychologický cit“ pre posúdenie a pochopenie správania žiakov, rýchle sa dostávajúca únava u učiteľov tohto typu sa často prenáša aj na žiakov. Učiteľ typu

UMELECKÉHO = predpoklad na živý, názorný výklad, na druhej strane hrozí nebezpečenstvo, že nebude dostatočne rozvíjať abstraktné, slovno-logické myslenie žiakov

MYSLITEĽSKÉHO = máva obyč. predpoklady na správne rozvíjanie myslenia žiakov; sú tu však obavy, že najmä slabší žiaci a žiaci v nižších ročníkoch nepochopia výklad dostatočne hlboko.

PRAKTICKÉHO = má predpoklady na vyvážené používanie slova a názoru vo vyučovaní.

3. Pedagogické majstrovstvo

Každý učiteľ, ktorý chce dosiahnuť nadpriemerné výsledky vo svojej pedagogickej činnosti

- Pedagogické majstrovstvo

musí spĺňať:

1. Základné požiadavky na výkon pedagogickej praxe:

ODBORNÁ spôsobilosť = zahŕňa spôsobilosť predmetovú /zvládnutie predmetu, ktorý vyučuje/ a spôsobilosť pedagogicko-psychologickú

VÝKONOVÁ spôsobilosť = podmienená fyzickou, neuropsychickou, emocionálnou a vôľovou odolnosťou voči záťaži učiteľského povolania

OSOBNOSTNÁ spôsobilosť = vyjadruje mieru zhody osobnostnej stránky pracovníka s požiadavkami profesie. Patrí tu napr. emočná stabilita a niektoré vôľové vlastnosti /cieľavedomosť, rozhodnosť apod./

SPOLOČENSKÁ spôsobilosť = pedag. pracovník by sa mal vyznačovať kladným vzťahom k deťom a spoločnosti vôbec, schopnosťou empatie, mal by pociťovať potrebu spoločenských vzťahov Požiadavka v oblasti

2. Požiadavky kreativity

ide o schopnosti tvorivého myslenia a jednania autonómie, originality.

Pedagogické majstrovstvo spočíva v reflexii využívania variability mnohých stránok jeho profesijných kvalít, pracovných podmienok v kontexte pôsobenia meniacich sa spoločenských a vzdelávacích súvislostí. Kultivácia pedagogického myslenia potom znamená aj učiť sa diferencovať a vidieť súvislosti i napätie, ktoré sa nevyučujú, ako aj chápať vzájomné vzťahy, osvojovať si komplexné, všestranné chápanie problémov, ktoré zodpovedajú zložitosti pedagogických javov v problematike výchovy a vzdelávania, ktoré vyvolala zrýchľujúca sa dynamika ekonomického a technického rozvoja novej spoločenskej potreby.

V tejto súvislosti sa pred učiteľom vynárajú otázky, ako sa menia podmienky a problémy výchovy a vzdelávania v súvislosti so zníženými vedomosťami absolventov, ako sa menia podmienky a problémy výchovy a vzdelávania v súvislosti s globalizačnými tendenciami, ako pružnejšie naštartovať prechody medzi odbornou prípravou a zamestnaním, ako doriešiť kvalifikáciu a rekvalifikáciu kádrov v praxi, ako zabezpečiť a financovať permanentné vzdelávanie, ako podporiť všestranný rozvoj ľudských zdrojov, ako rozvíjať pedagogickú interakciu v sociálno-psychologickom kontexte, ako rozvíjať kritické a tvorivé myslenie, sociálne a technické zručnosti, kľúčové kompetencie, tak, aby v pedagogickom procese študent nadobudol kvalitné teoretické poznatky, potrebné k úspešnému vykonávaniu jeho profesie v praxi.

13. Závěry a doporučení:

Reálný pohľad na profesiu učiteľa vychádzajúci z komplexného obrazu práce, vypovedá o tom že, na jednej strane je osobnosť učiteľa v procese výchovy a vzdelávania nenahraditeľnou postavou, ako aj jeho prirodzená aktivita a altruistické naladenie v interakcii vzťahov v príslušnej sociálnej realite s primeranou pomocou v prípade potreby, v rámci širšieho sociálneho prostredia. Na druhej strane, sústavnej, cieľavedomej výchove, ktorá má za úlohu socializačne pôsobiť a kultivovať študenta, nie je venovaná primeraná pozornosť. Keďže má výrazne formatívny vplyv a podieľa sa na dotváraní sociálnych vlastností, interpersonálnych vzťahov, ako aj na rozvíjaní mravných a duchovných hodnôt zúčastnených jedincov, je potrebné pedagogickú teóriu aj v spoločenských i technických vedách zamerať aj na túto problematiku. Pedagogická teória je otvorená novým, aktuálnym výzvam, ktoré zásadným spôsobom zasahujú i profesionálnu kvalifikačnú štruktúru učiteľov, v ktorej sa nárastom nárokov na ich činnosť vynára požiadavka konkretizácie súboru požiadaviek, dispozícií a zručností, nevyhnutných pre úspešný výkon tejto profesie.

14. Vypracoval (meno, priezvisko)	Ivana Cehlárová
15. Dátum	18.6.2021
16. Podpis	
17. Schválil (meno, priezvisko)	Daniela Pastírová
18. Dátum	19.6.2021
19. Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu